

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ Y TẾ

ĐẠI HỌC Y DƯỢC THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

PHẠM VĂN QUANG

**VAI TRÒ CỦA ĐO ÁP LỰC BÀNG QUANG TRONG
CHẨN ĐOÁN VÀ XỬ TRÍ TĂNG ÁP LỰC Ổ BỤNG
TRÊN BỆNH NHI SỐC SỐT XUẤT HUYẾT DENGUE**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ Y HỌC

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

NĂM 2013

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ Y TẾ

ĐẠI HỌC Y DƯỢC THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

PHẠM VĂN QUANG

**VAI TRÒ CỦA ĐO ÁP LỰC BÀNG QUANG TRONG
CHẨN ĐOÁN VÀ XỬ TRÍ TĂNG ÁP LỰC Ổ BỤNG
TRÊN BỆNH NHI SỐC SỐT XUẤT HUYẾT DENGUE**

CHUYÊN NGÀNH NHI HỒI SỨC

MÃ SỐ: 62.72.16.50

LUẬN ÁN TIẾN SĨ Y HỌC

Người hướng dẫn khoa học:

PGS. TS. VŨ HUY TRỤ

PGS. TS. ĐOÀN THỊ NGỌC DIỆP

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

NĂM 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Ký tên

PHẠM VĂN QUANG

MỤC LỤC

Trang phụ bìa	
Lời cam đoan	
Mục lục	
Danh mục các chữ viết tắt	
Danh mục các bảng, các sơ đồ, các hình	
ĐẶT VẤN ĐỀ	1
MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU	3
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	
1.1 LỊCH SỬ CỦA VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU.....	4
1.2 TĂNG ÁP LỰC Ổ BỤNG VÀ HỘI CHỨNG CHÈN ÉP Ổ BỤNG....	5
1.2.1 Các định nghĩa	5
1.2.2 Dịch tễ học	6
1.2.3 Cơ chế tổn thương các cơ quan	9
1.2.4 Chẩn đoán	15
1.2.5 Xử trí	24
1.3 TĂNG ÁP LỰC Ổ BỤNG VÀ HỘI CHỨNG CHÈN ÉP Ổ BỤNG TRONG BỆNH SỐT XUẤT HUYẾT DENGUE	28
1.4 TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU TRONG VÀ NGOÀI NƯỚC VỀ CHẨN ĐOÁN VÀ XỬ TRÍ TĂNG ÁP LỰC Ổ BỤNG, HỘI CHỨNG CHÈN ÉP Ổ BỤNG TRONG SỐT XUẤT HUYẾT DENGUE NẶNG..	39
1.4.1 Chẩn đoán tăng áp lực ổ bụng và hội chứng chèn ép ổ bụng trong sốt xuất huyết Dengue nặng	39
1.4.2 Xử trí tăng áp lực ổ bụng và hội chứng chèn ép ổ bụng trong sốt xuất huyết Dengue nặng.....	41
CHƯƠNG 2: ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	
2.1 ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU	45
2.1.1 Dân số nghiên cứu	45

2.1.2 Cỡ mẫu	45
2.1.3 Kỹ thuật chọn mẫu	46
2.2 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	47
2.2.1 Thiết kế nghiên cứu.....	47
2.2.2 Thu thập số liệu	47
2.2.3 Xử lý và phân tích số liệu	62
2.2.4 Vấn đề y đức	63
CHƯƠNG 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	
3.1 Đặc điểm của mẫu nghiên cứu.....	64
3.2 Mối tương quan, độ tin cậy của áp lực bàng quang với áp lực ổ bụng trên bệnh nhi sốt sốt xuất huyết Dengue có tăng áp lực ổ bụng.....	68
3.3 Kết quả của chọc dò ổ bụng giải áp dựa trên áp lực bàng quang.....	76
3.4 Các biến chứng khi đo áp lực bàng quang và chọc dò ổ bụng.....	93
CHƯƠNG 4: BÀN LUẬN	
4.1 Đặc điểm của mẫu nghiên cứu.....	95
4.2 Mối tương quan, độ tin cậy của áp lực bàng quang với áp lực ổ bụng trên bệnh nhi sốt sốt xuất huyết Dengue có tăng áp lực ổ bụng.....	98
4.3 Kết quả của chọc dò ổ bụng giải áp dựa trên áp lực bàng quang.....	107
4.4 Các biến chứng khi đo áp lực bàng quang và chọc dò ổ bụng.....	121
4.5 Ưu điểm và nhược điểm của nghiên cứu	123
KẾT LUẬN	125
KIẾN NGHỊ	127
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN	
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT TIẾNG VIỆT

Chữ viết tắt	Nghĩa
ALBQ	Áp lực bàng quang
ALĐMPB	Áp lực động mạch phổi hít
ALOB	Áp lực ổ bụng
ALTMOB	Áp lực tưới máu ổ bụng
ALMTU	Áp lực tĩnh mạch trung ương
CDOB	Chọc dò ổ bụng
CTM	Công thức máu
ĐLC	Độ lệch chuẩn
ĐPT	Đại phân tử
HATB	Huyết áp trung bình
KMĐM	Khí máu động mạch
RLĐM	Rối loạn đông máu
SXHD	Sốt xuất huyết Dengue
TDOB	Tràn dịch ổ bụng
TDMP	Tràn dịch màng phổi
TM	Tĩnh mạch
TPTNT	Tổng phân tích nước tiểu

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT TIẾNG NƯỚC NGOÀI

Chữ viết tắt	Chữ gốc - Nghĩa
ACS	Abdominal Compartment Syndrome Hội chứng chèn ép ổ bụng
APP	Abdominal Perfusion Pressure Áp lực tưới máu ổ bụng
aPTT	Activated Partial Thromplastin Time Thời gian đông máu đường nội sinh
ARDS	Acute Respiratory Distress Syndrome Hội chứng suy hô hấp cấp
BMI	Body Mass Index Chỉ số khối cơ thể
FiO ₂	Fraction of Inspired Oxygen Nồng độ oxy trong khí hít vào
Hct	Hématocrite Dung tích hồng cầu
IAH	Intra-Abdominal Hypertension Tăng áp lực ổ bụng
INR	International Normalized Ration Tỉ số bình thường hóa quốc tế
IP	Inspiratory Pressure Áp lực hít vào
MAC ELISA	IgM Antibody Capture Enzyme linked Immunosorbent Assay Thử nghiệm ELISA bắt kháng thể IgM
NCPAP	Nasal Continuous Positive Airway Pressure Thở áp lực dương liên tục qua mũi
OR	Odd Ratio Tỉ số chênh

Chữ viết tắt	Chữ gốc - Nghĩa
PaCO ₂	Partial Pressure of Arterial Carbon Dioxide Áp suất riêng phần của CO ₂ trong máu động mạch
PaO ₂	Partial Pressure of Arterial Oxygen Áp suất riêng phần của oxy trong máu động mạch
PEEP	Positive Expiratory End Pressure Áp lực dương cuối kỳ thở ra
PT	Prothrombine Time Thời gian đông máu đường ngoại sinh
SGOT	Serum Glutamo-Oxalo Transaminase Men gan SGOT
SGPT	Serum Glutamo-Pyruvic Transaminase Men gan SGPT
SpO ₂	Pulse oxymeter oxygen Saturation Độ bão hòa oxy máu đo qua mạch

DANH MỤC CÁC BẢNG, CÁC SƠ ĐỒ, CÁC HÌNH

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng	Tên bảng	Trang
1.1	Các nghiên cứu về tăng áp lực ổ bụng trong các nhóm bệnh lý	7
1.2	Kết quả nghiên cứu của Davis	19
1.3	Tình hình nghiên cứu về tràn dịch màng bụng, tràn dịch màng phổi trong SXHD	32
1.4	Tình hình nghiên cứu về tái sốc, sốc kéo dài trong SXHD	33
1.5	Tình hình nghiên cứu về tổng dịch truyền trong điều trị SXHD	36
1.6	Tình hình nghiên cứu về truyền máu, sản phẩm máu trong điều trị SXHD	37
2.7	Các biến số nghiên cứu	59
3.8	Đặc điểm dịch tể học	64
3.9	Đặc điểm lâm sàng và cận lâm sàng trước khi chọc dò ổ bụng	65
3.10	Đặc điểm điều trị trước khi chọc dò ổ bụng giải áp	67
3.11	Phân bố ngày chọc dò ổ bụng	68
3.12	Mức độ tăng áp lực ổ bụng dựa trên áp lực ổ bụng đo trực tiếp	68
3.13	So sánh áp lực bàng quang và áp lực ổ bụng trung bình	69
3.14	Hệ số tương quan giữa áp lực bàng quang và áp lực ổ bụng	69
3.15	Phương pháp Bland – Altman đánh giá độ chính xác của áp lực bàng quang so với áp lực ổ bụng trong toàn mẫu nghiên cứu	73
3.16	Phương pháp Bland – Altman đánh giá độ chính xác của áp lực bàng quang so với áp lực ổ bụng trong 2 nhóm bệnh nhi thở NCPAP và thở máy	74
3.17	Phần trăm sai số giữa áp lực bàng quang so và áp lực ổ bụng trong toàn mẫu nghiên cứu	75
3.18	Phần trăm sai số giữa áp lực bàng quang so và áp lực ổ bụng trong nhóm bệnh nhi thở NCPAP và thở máy	76

Bảng	Tên bảng	Trang
3.19	Đánh giá mức độ tăng áp lực ổ bụng dựa trên áp lực bàng quang trước khi chọc dò ổ bụng giải áp	76
3.20	Sự thay đổi tri giác, huyết động học, hô hấp, toan máu, chức năng thận, vòng bụng trước và sau khi chọc dò ổ bụng trong toàn mẫu nghiên cứu	77
3.21	Sự thay đổi của áp lực bàng quang sau khi chọc dò ổ bụng giải áp và lượng dịch ổ bụng dẫn lưu trong toàn mẫu nghiên cứu	79
3.22	Mức độ nặng của tăng áp lực ổ bụng trước và sau khi chọc dò ổ bụng giải áp	79
3.23	Tỉ lệ bệnh nhi trong nhóm thở NCPAP cần được giúp thở sau khi chọc dò ổ bụng giải áp	80
3.24	Kết quả chọc dò ổ bụng giải áp lần thứ 1	80
3.25	Sự thay đổi tri giác, huyết động học, hô hấp, toan máu, chức năng thận, vòng bụng trước và sau chọc dò ổ bụng trong nhóm tăng áp lực ổ bụng độ 3 (n=42)	81
3.26	Sự thay đổi tri giác, huyết động học, hô hấp, toan máu, chức năng thận, vòng bụng trước và sau chọc dò ổ bụng trong nhóm tăng áp lực ổ bụng độ 4 (n=63)	82
3.27	So sánh kết quả của chọc dò ổ bụng giải áp trên tình trạng huyết động học, hô hấp, toan máu, chức năng thận, vòng bụng giữa 2 nhóm tăng áp lực ổ bụng độ 3 (n=42) và độ 4 (n=63)	83
3.28	Sự thay đổi của áp lực bàng quang sau khi chọc dò ổ bụng giải áp, lượng dịch dẫn lưu và tỉ lệ chọc dò ổ bụng giải áp thành công trong nhóm tăng áp lực ổ bụng độ 3 và độ 4	85
3.29	Áp lực tĩnh mạch trung ương trước và sau chọc dò ổ bụng giải áp	86
3.30	Mức độ giảm áp lực tĩnh mạch trung ương do chọc dò ổ bụng giải áp giữa 2 nhóm tăng áp lực ổ bụng độ 3 và độ 4 (n=54)	87